

Editorial

La fi de la història sembla que es resisteix a arribar. Si el 1989 el somni d'un model universal fonamentat en la democràcia liberal i el capitalisme es va sentir esperonat per l'esfondrament del sistema polític i econòmic socialista, el 2001, després de l'atac terrorista contra el cor d'aquests valors, la història —com ha afirmat George Will— amenaça amb tornar de vacances. La modernització i el progrés en forma d'assoliments científics i tècnics i de comoditats materials diverses al servei d'una part dels habitats del planeta —el que s'anomena «globalització»— ha estat contestada des de diversos fronts.

Les forces socials i religioses, controlades històricament a Occident per la via política, han esclatat amb violència a les ciutats de Seattle, Gènova, Nova York i Washington. La solució política, sotmesa a la dictadura dels grans interessos econòmics, ja no accepta l'inevitable desacord entre els pobles, la disparitat d'opinions i, davant això, no assumeix la necessitat d'assolir una acció comuna. En lloc de replantejar aquesta forma de progrés que genera desigualtats, fams o emigracions forçades, Occident ha fet contínues apel·lacions a la «guerra justa». Sant Agustí, Sant Tomàs, Vitoria o Grocio han estat rescatats del seu oblit per donar cobertura ideològica al conflicte actual.

L'onze de setembre de 2001 es convertirà en un fet històric. I això, evidentment, topa amb la sobredimensionada teoria de la fi de la història. Però l'onze de setembre internacional coincideix amb l'onze de setembre català, el de 1714, que ha donat lloc a la diada nacional de Catalunya. Aquesta data simbòlica commemora la derrota de les llibertats de Catalunya enfront l'atac dels exèrcits de les monarquies francesa i espanyola dins el context de la Guerra de Successió. Sobre aquest fet històric, i sobre d'altres temàtiques que hi estan vinculades —com els nacionalismes o les identitats dels pobles— s'ha escrit molt, potser massa, però, sovint, des de la necessitat política i des de la urgència informativa. En aquests contextos, els historiadors, acusats d'augmentar els interrogants amb les seves respostes, gairebé mai no han estat protagonistes dels debats. I sense les recerques que aporten les dades i els detalls que, alhora, donen lloc a les anàlisis fonamentades dels historiadors, moltes vegades les aportacions es mouen en el bellugadís terreny de l'especulació i en el subjectiu domini de la «simple» opinió. Aquesta realitat ja la va denunciar Josep Pla, l'escèptic literat empordanès, en dir que com que és més fàcil opinar que escriure, tothom opina.

En aquesta tessitura, la revista MANUSCRITS, fidel als seus principis, ofereix en aquest important número 19 —que no acaba ni en zero ni en cinc— un repertori d'articles consistents. Els sis primers giren al voltant del tema general —i, per tant, no commemorable— del patriotisme i de les identitats nacionals a l'època moderna. Aquest dossier, coordinat pel professor Antoni Simon, va gestar-se al si del VII cicle de conferències que MANUSCRITS va organitzar els dies 11 i 12 de desembre de 2000. Durant aquestes dues jornades, els professors Jean-Pierre Amalric, Xavier Torres, Xavier Gil i Eulàlia Duran van relatar el que després van fixar i adaptar a la forma d'article que aquí es presenta. Les aportacions del mateix Antoni Simon i del becari predoctoral Oscar Jané són dos exemples del vigor que aquesta línia d'investigació gaudeix en l'àrea d'història moderna d'aquesta universitat. Completen el número els resultats de noves investigacions (els articles de Javier Antón i Maria Antònia Martí), els testimonis de recerques i les ressenyes, en aquest cas, fruit del sa deler de les darreres fornades de joves historiadors de la UAB. L'article nota de lectura del professor Josep Fontana sobre l'epistolari de Jaume Vicens Vives representa, més enllà de l'aportació del mestre, una prova del suport que sempre ha ofert a aquesta revista.

Aquest és l'aparador de la present entrega de la revista MANUSCRITS, una revista catalana amb vocació universal.